

istotę zaburzeń, a przede wszystkim funkcjonowanie osoby chorej. Podkreślana jest znaczenie zmian oraz ich nieuchronność w życiu. Zgodnie z teorią mikrogenetyczną to właśnie na zmianach powinien skoncentrować się terapeuta i ukierunkować je tak, by służyły one rozwojowi osoby. Ujęcie zmian jako nieuniknionego aspektu życia wydaje się niezwykle istotne w interpretacji zaburzeń, planowaniu i prowadzeniu działań terapeutycznych, ale wyznacza też perspektywę myślenia o własnym życiu, interpretacji budujących je zdarzeń i ich wartościowania.

Treści są usystematyzowane, klarowne, przedstawione syntetycznie, podkreślana jest różnorodność interpretacji danych zjawisk oraz ich złożoność. Przejrzyste omówienie i wyjaśnienie najważniejszych pojęć, zamieszczone rysunki i schematy ułatwiają zrozumienie prezentowanych zjawisk. Zakres omawianych zagadnień jest niezwykle bogaty, a jednocześnie spójny i konsekwentny. Książkę polecić można psychologom, psychiatrom, terapeutom, antropologom, a także osobom zainteresowanym problematyką tożsamości, świadomości, pamięci autobiograficznej, narracji, twórczości, zagadnieniami związanymi z psychologią kliniczną, psychiatrią. Dotarcie do tak szerokiego grona odbiorców możliwe jest także dzięki perspektywie interdyscyplinarnej, stanowiącej kolejny atut pracy. Prezentowana monografia przełamuje wiele schematów, zawiera odniesienia do różnych obszarów wiedzy, ważne treści przekazuje przejrzysto i ciekawie, a przede wszystkim inspirować.

Anna Tychmanowicz

Sprawozdanie z II Ogólnopolskiej Konferencji: „Dysleksja – problem znany czy nieznan?”

W dniach 24–26 października 2005 roku odbyła się w Lublinie II Ogólnopolska Konferencja poświęcona problematyce dysleksji rozwojowej. Celem konferencji było spotkanie specjalistów wielu dziedzin i dyscyplin naukowych, zainteresowanych zagadnieniem specyficznych zaburzeń rozwoju umiejętności szkolnych, wyjaśnianiem ich mechanizmów psychologicznych i mózgowych, trafnym diagnozowaniem oraz pomocą psychopedagogiczną dzieciom z tym problemem.

Na konferencję złożyły się trzy dni spotkań o zróżnicowanym charakterze, stwarzających okazję do konstruktywnych dyskusji i wymiany myśli naukowej z praktycznym doświadczeniem w zakresie diagnozy i terapii dysleksji. Uczestnicy mogli wziąć udział w trzech rodzajach aktywności, stanowiących formy pracy w ramach konferencji. Były to: 1) wykłady plenarne z udziałem specjalistów z ośrodków akademickich w kraju i za granicą, 2) sympozja naukowe, zawierające prezentacje najnowszych wyników badań pracowników naukowych zajmujących się problematyką dysleksji i współwystępujących z nią zaburzeń (dyskalkulii, ADHD) oraz 3) warsztatów prowadzonych przez psychologów i pedagogów praktyków z wieloletnim doświadczeniem w zakresie terapii nasilonych trudności w czytaniu i pisaniu u dzieci.

W konferencji wzięło udział 340 osób, członków i sympatyków Polskiego Towarzystwa Dysleksji, zaangażowanych w problematykę specyficznych zaburzeń czytania i pisania

od w aspekcie naukowo-badawczym oraz diagnostyczno-terapeutycznym. Obecni byli naukowcy reprezentujący psychologię kliniczną dziecka, psychologię rozwojową, neuropsychologię, logopedię, lingwistykę, pedagogikę; pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznych o poradni specjalistycznych, nauczyciele, rodzice dzieci dyslektycznych oraz studenci psychologii.

Obrady odbywały się w pięknej klimatyzowanej sali Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie. Na uroczyste otwarcie konferencji przybyli przedstawiciele władz Lublina i Uczelni, a także członkowie Zarządu Polskiego Towarzystwa Dysleksji z siedzibą w Gdańsku. Po krótkich przemówieniach powitalnych przewodniczącej konferencji prof. UMCS Grażyny Krasowicz-Kupis, wiceprzewodniczącej Europejskiego Towarzystwa Dysleksji (EDA) prof. Marty Bogdanowicz oraz Dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS prof. Zdzisława Bartkowicza nastąpiła część artystyczna z udziałem zespołów dziecięcych i młodzieżowych z MDK w Lublinie. Warto wspomnieć, iż prezentowane przez nie pełne uroku tańce i piosenki mogłyby z powodzeniem stanowić propozycję dla profilaktyki i terapii dysleksji.

Konferencja przebiegała w klimacie dyskusji prowadzonych na forum po każdym wykładzie i w ramach sympozjów, a także w kularach, w atmosferze życzliwości, sympatii i przyjaźni, wymiany myśli, dzielenia się doświadczeniem. Mimo różnicy poglądów i odmienności stanowisk wyczuwalny był klimat zaangażowania w sprawy tych, których diagnoza i terapia dotyczy. Na miejscu można było zakupić przydatną literaturę, zeszyty ćwiczeń terapii pedagogicznej, książki z zakresu psychologii rozwojowej i klinicznej dziecka. Było to możliwe dzięki obecności wydawnictw: Operon, Harmonia, Juka i Impuls, specjalizujących się w literaturze psychopedagogicznej. Obecność wielu autorów sprzedawanych pozycji skłaniała niektórych uczestników konferencji do nieśmiałył próśb o autografy.

Wśród 9 wykładowców znaleźli się specjaliści zajmujący się problematyką dysleksji oraz dyscyplin pokrewnych, co nadawało konferencji wysoce interdyscyplinarny charakter. Prof. M. Bogdanowicz (UG) wygłosiła wykład na temat świadomości dysleksji w różnych grupach społecznych, pośrednio i bezpośrednio powiązanych z dziećmi z dysleksją. Prof. A. Herzyk (UMCS) przedstawiła trudności w czytaniu i pisaniu w perspektywie neuropsychologii klinicznej. Dr J. Przesmycka-Kamińska (Uniwersytet Wrocławski) wskazała na konieczność diagnozy interdyscyplinarnej dziecka z dysleksją, w której powinni brać udział specjaliści z zakresu psychologii, neuropsychologii, pedagogiki i logopedii. Prof. Z. Tarkowski (AM, Lublin) przedstawił trudności w czytaniu u osób jękających się, zestawiając jednocześnie jękanie i dysleksję jako zaburzenia nasilające się pod wpływem sytuacji trudnych. Dr M. Szczerbiński (University of Sheffield) dokonał krytycznej analizy pojęcia dysleksji rozwojowej, wykazując gromadzące się wokół niego kontrowersje. Na podstawie wyników badań i ich analizy statystycznej zaproponował zmodyfikowaną definicję tego pojęcia oraz konsekwentny do niej, uaktualniony model optymalnej psychopedagogicznej diagnozy dysleksji. Dr T. Wejner (Biuro Rzecznika Praw Dziecka, Warszawa) ukazała sytuację dziecka z dysleksją podczas egzaminu zewnętrznego pod koniec szkoły podstawowej, a także zwróciła uwagę na zróżnicowany stopień świadomości dysleksji w środowiskach wiejskich i miejskich. Prof. S. Guz (UMCS) przedstawiła założenia metody M. Montessori i wykazała ich efektywność w opanowywaniu czytania i pisania przez dzieci. Prof. B. Kaczmarek (UMCS) ukazał, w jaki sposób kształtowany jest model świata w umyśle dziecka i jakie znaczenie

ma w nim rozwój językowy oraz emocjonalny. W interesującym wykładzie na temat dysleksji w internecie prof. G. Krasowicz-Kupis (UMCS) zwróciła uwagę na możliwości czerpania wiedzy o dysleksji z tego bogatego źródła, zalecając jednocześnie ogromną ostrożność w korzystaniu z wielu błędnych, nieaktualnych i niefachowych informacji tam zawartych. Wszystkie wykłady były bogato ilustrowane przykładami i kończyły się interesującą dyskusją, dzięki której możliwa była pełna interakcja wykładowcy ze słuchaczami.

Trzy sympozja naukowe (dwa z nich dwuczęściowe), obejmowały 25 wystąpień, dotyczących wyników najnowszych badań z zakresu: 1) problematyki dysleksji i dysortografii, 2) współwystępowania dysleksji z innymi zaburzeniami rozwoju i uczenia się, 3) powiązań umiejętności czytania i pisanego z rozwojem językowym.

Warsztaty były prowadzone głównie przez praktykujących diagnostów i terapeutów, co stanowiło istotne i cenne dopełnienie wiedzy prezentowanej w ramach wykładów i sympozjów. Na każdym z 8 dwugodzinnych warsztatów gromadziły się tłumy uczestników konferencji, a prowadzący nie mieli serca, aby odmówić udziału komukolwiek z nich, chociaż realna liczba chętnych kilkakrotnie przekraczała wcześniej deklarowaną.

Sesja plakatowa ukazywała problematykę dysleksji w szerokim kontekście edukacyjnym i społecznym. Taki też nosiła tytuł. Wśród 13 zaprezentowanych plakatów można było dostrzec serię poświęconą zagadnieniom diagnostycznym („Zastosowanie Testu Językowego Leksykon w diagnozie dysleksji”; „Test Figury Złożonej Reya w diagnozie dysleksji rozwojowej”; „Dysgrafia – problem diagnozy”; „Test Świadomości Fonologicznej – standaryzacja i normalizacja”). Drugą grupę stanowiły plakaty dotyczące autorskich propozycji terapeutycznych („Pedagogiczny model zintensyfikowanej pomocy dzieciom ryzyka dysleksji”; „Początek drogi – wspólne zmagania w pokonaniu dysleksji”). Plakaty rozwieszane na sztalugach w Instytucie Psychologii UMCS przyciągały uwagę nie tylko uczestników konferencji, ale również studentów, przemierzających korytarze w przerwach pomiędzy zajęciami.

WNIOSKI

1. Na podstawie wyników badań dokonano krytycznego rozrachunku z aktualnie obowiązującą definicją dysleksji, proponowaną przez ICD-10 i DSM-IV, prezentując jednocześnie psychopedagogiczny model optymalnej pod względem trafności i rzetelności diagnozy dysleksji rozwojowej.

2. Powołano Krajowy Specjalistyczny Zespół ds. Diagnozy Dysleksji przy Instytucie Psychologii UMCS w Lublinie. Celem inicjatywy jest rewizja procesu i metod diagnozy dysleksji stosowanych dotychczas w poradnictwie psychologicznym i pedagogicznym, często w sposób mechaniczny, mało efektywny i nieadekwatny do wyników najnowszych badań. Działania Zespołu mają na celu zapobieganie zjawisku szerzenia się w opinii publicznej niewłaściwego rozumienia istoty dysleksji rozwojowej, a także zabezpieczenie przed zbyt liberalnym włączaniem do grupy dzieci z dysleksją osób, które w rzeczywistości do niej należeć nie powinny.

3. Pytanie postawione w tytule konferencji uświadomiło już na jej początku, a nasiliło pod koniec obrad świadomość, że im bardziej wielokierunkowo zgłębiany zagadnienie

dysleksji, tym więcej pokory musimy posiadać, ponieważ wraz ze wzrostem wiedzy i zróżnicowaniem wyników kolejnych badań, to, co było wcześniej oczywiste, w szerszym kontekście już takie oczywiste nie jest. Problem znany staje się paradoksalnie mniej znany, wzrasta jednak świadomość niewiedzy, która jest motorem postępu i kolejnym etapem w drodze do diagnozy i terapii coraz bardziej doskonałej.

Urszula Oszwa

Sprawozdanie z Jubileuszowej Konferencji Naukowej: 30 lat Instytutu Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego „Przeszłość – Terażniejszość – Przyszłość”, 5–7.12.2005, Gdańsk. Organizatorzy: Instytut Psychologii UG, Koło Nauk Psychologicznych ANIMA.

W dniach 5–7 grudnia 2005 roku odbyła się w Gdańsku uroczysta konferencja poświęcona rozważaniom nad kondycją człowieka i psychologii w nowym tysiącleciu. Celem konferencji było przedstawienie najważniejszych zagadnień naukowych, jakie zajmowały i nadal zajmują czołowych polskich psychologów i ich uczniów.

W ramach konferencji wygłoszono 16 wykładów plenarnych, odbyło się 16 sympozjów tematycznych i dwie sesje plakatowe. Ostatniego dnia konferencji prowadzone były 4 warsztaty studenckie Koła Nauk Psychologicznych ANIMA. W konferencji wzięło udział kilkaset osób, głównie pracowników akademickich i naukowych, ale także praktyków. W wykładach i sympozjach tłumnie uczestniczyli studenci psychologii, którzy również aktywnie pomagali w organizacji konferencji.

Program konferencji był bardzo bogaty i obejmował szeroki zakres działalności psychologicznej zarówno badawczej, jak i praktycznej. Po uroczystym otwarciu konferencji z udziałem władz Gdańska i uczelni oraz chóru akademickiego przystąpiono do obrad. Wykłady plenarne wygłaszali profesorowie wiodących uczelni polskich. Była to okazja do kontaktu z nauką na wysokim poziomie, skumulowaną w jednym miejscu i czasie, dlatego aula Wydziału Prawa i Administracji UG z trudem mieściła reszcie słuchaczy, którymi oprócz uczestników konferencji byli tłumnie przybyli studenci UG i SWPS w Gdańsku. Sympozja odbywały się popołudniami, równolegle w ośmiu miejscach, co zmuszało do trudnych wyborów i rezygnowania z innych interesujących wystąpień, które odbywały się w tym samym czasie.

Pierwszy wykład „Człowiek w sytuacji kataklizmu – badania oparte na paradygmacie różnic indywidualnych” wygłosił prof. J. Strelau (SWPS). Następnie prof. K. Obuchowski (UAM) w interesującym wykładzie „Rewolucja przedmiotów i osobowość” wykazał ograniczenia człowieka w obliczu postępu technologicznego i rozwoju sztucznej inteligencji. Prof. J. Brzeziński (UAM) przedstawił historię psychometrii, wskazując jej aktualne tendencje rozwojowe w badaniach psychologicznych w wykładzie zatytułowanym „Pochwała psychometrii”. Po tym wykładzie nastąpiła przerwa w obradach, w której nie było końca dyskusjom przy kawie i ciastkach. Można było również zagłębić się w lekturę nowatorskich eksperymentów zaprezentowanych w ramach sesji plakatowej w korytarzach uniwersyteckich. Po przerwie szczególnych doznań w obcowaniu z nauką dostarczyła słuchaczom prof. M. Straś-Romanowska (Uniwersytet Wrocławski), która przedstawiła „Szanse i zagrożenia rozwoju człowieka we współczesnym świecie” w nurcie